

Zienswijze van de KNNV afd. Voorne (de vereniging voor veldbiologie) op de ontwerp omgevingsplannen van de gemeentes Westvoorne en Brielle en op het ontwerp planMER voor deze gebieden.

Van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) afd. Voorne, ook wel de Vereniging voor Veldbiologie genoemd.

Contactadres Secretariaat: secretaris@voorne.knnv.nl

Postadres Secretariaat: Schudegge 17, 3224 BP Hellevoetsluis

Aan de gemeenteraad van Westvoorne
Postbus 550
3235 ZH Rockanje.

Aan de gemeenteraad van Brielle
Postbus 101
3230AC Brielle

Geachte dames/heren,

Met veel belangstelling hebben wij kennis genomen van het ontwerp omgevingsplan Buitengebied Westvoorne en Brielle en het ontwerp planMER. Graag willen wij gebruik maken van de mogelijkheid onze zienswijze aan u voor te leggen.

De KNNV afd. Voorne is een sinds 1930 bestaande afdeling van een landelijke organisatie, de KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, ook wel de Vereniging voor Veldbiologie genoemd). Wij houden ons bezig met natuurstudie, natuureducatie, natuurbescherming en natuurbeheer. Binnen onze afdeling is veel kennis aanwezig over de natuurlijke omgeving op Voorne-Putten, Rozenburg, de Maasvlaktes I en II en Goeree-Overflakkee. Voor een nadere kennismaking met onze vereniging verwijzen wij u graag naar onze website: <https://www.knnv.nl/voorne>

Vanuit onze expertise op natuur hebben wij ook gekeken naar de ontwerp omgevingsplannen en het ontwerp planMER. Daarbij zijn ons veel zaken opgevallen die wij graag met u willen delen.

Wij zien ons genooddaakt om onze zienswijze te verwoorden op een manier die vaak niet al te specifiek en locatiegebonden is. Dat heeft alles te maken met de enorme omvang van de omgevingsplannen en de voor insprekers lastige vormgeving van de plannen. De digitale presentatie heeft grote voordelen voor personen die willen kijken wat allemaal kan en mag op hele specifieke terreinen. Voor instanties die hun zienswijze willen geven op het geheel is dat veel moeilijker, omdat het heel lastig is om tijdens het werkproces aantekeningen te plaatsen, onderdelen te markeren enz. Tevens is het vrijwel ondoenlijk om voortdurend te verwijzen naar de specifieke tekstdelen in de omgevingsvisie waarnaar verwezen wordt. Overal waar wij spreken over omgevingsplan, bedoelen wij, daar waar relevant, ook het ontwerp planMER.

1. Het ontwerp omgevingsplan is gebaseerd op de omgevingvisie. In die omgevingvisie heeft u aangegeven in het buitengebied in te zetten op:
 - a. ruimtelijke kwaliteit;
 - b. duurzame ontwikkeling;
 - c. duurzaam ruimtegebruik;
 - d. klimaatbestendigheid;
 - e. samenhang.

In deze uitgangspunten kunnen wij ons helemaal vinden, maar missen daarin een in onze ogen buitengewoon belangrijk onderwerp nl. biodiversiteitsherstel. Wij begrijpen dat dit onderwerp tijdens het opstellen van uw omgevingsvisie wellicht nog niet zoveel aandacht heeft gekregen als ook toen al noodzakelijk was, maar ondertussen zijn we alweer vier jaar verder en wordt door alle bestuurslagen van de overheid en vele organisaties aangegeven dat het verlies van biodiversiteit wereldwijd en zeker ook in Nederland als een even groot probleem moet worden beschouwd als de opwarming van de aarde door menselijk handelen. In Nederland heeft dat geleid tot het opstellen van het Deltaplan biodiversiteitsherstel, dat inmiddels is ondertekend door een groot aantal gremia, allereerst uiteraard de initiatiefnemers van dit plan:

Netherlands Ecological Research Network (NERN) in samenwerking met BoerenNatuur, Commonland, Duurzame Zuivelketen, Federatie Particulier Grondbezit, IUCN NL, LandschappenNL, LTO Nederland, Milieudefensie, Natuurmonumenten, Natuur en Milieufederaties, Royal Agrifirm Group, Rabobank, SoortenNL, Stichting Natuur en Milieu, Unilever, De Vlinderstichting, Vogelbescherming Nederland, Wereld Natuur Fonds en Werkgroep Grauwe Kiekendief.

Vervolgens hebben zich inmiddels een groot aantal organisaties, Gemeentes, Provincies, Waterschappen en Ministeries aan dit plan verbonden. De gemeentes Westvoorne en Brielle behoren daar helaas nog niet bij en wellicht is dat ook de reden dat in de voorliggende omgevingsplannen nog op geen enkele manier wordt verwezen naar herstel van biodiversiteit. Wij bepleiten dat beide gemeentes zich zo snel mogelijk verbinden aan het Deltaplan biodiversiteitsherstel en de consequenties hiervan door te vertalen naar uw omgevingsplannen. Wij realiseren ons dat het nu nog inpassen van deze inzichten voortkomend uit het Deltaplan biodiversiteitsherstel een ingrijpende en tijdrovende zaak is, maar daarom niet minder urgent. Veel van de in uw omgevingsplannen beschreven visie, ambities en regels zullen moeten worden aangepast. Dat is veel werk, maar dat is helaas wel de consequentie van deze volgens ons onontkoombare koerswijziging.

Voor meer informatie over het Deltaplan biodiversiteitsherstel verwijzen wij graag naar de daarbij behorende websites: <https://www.samenvoorbiodiversiteit.nl/> en <https://www.samenvoorbiodiversiteit.nl/wp-content/uploads/2018/12/Deltaplan-Biodiversiteitsherstel.pdf>

Graag bieden wij onze deskundigheid aan bij het aanpassen van uw omgevingsplannen.

2. Het opstellen van uw omgevingsplannen heeft uiteraard een betrekkelijk lange voorbereidingstijd doorlopen en zijn daarom voor een belangrijk deel opgesteld voor de recente uitspraak van de Raad van State m.b.t. allerlei besluitvorming waarvoor gebruik gemaakt werd van de mogelijkheden die de Programmatische Aanpak Stikstof leken te hebben. Door de uitspraak van de Raad van State is inmiddels duidelijk geworden dat bij deze besluitvormingsprocessen onterecht gebruik is gemaakt van het betrekken van mogelijk te verwachten effecten van PAS-maatregelen bij het afgeven van allerlei vergunningen. Wij hebben er begrip voor dat u de gevolgen van deze uitspraak van onze hoogste bestuursrechter nog niet in uw concept omgevingsplannen heeft kunnen doorvoeren. Het is echter onontkoombaar dat u voor het definitief maken van uw omgevingsplannen alle zaken en onderwerpen waarop deze uitspraak van invloed is, zult moeten aanpassen. Het is in onze ogen onbestaanbaar dat u straks een definitief omgevingsplan zou gaan presenteren dat niet gebaseerd is op deze uitspraak van de Raad van State. Ook dit zal veel inzet van u vragen. Wij zijn van mening dat de verplichting tot aanpassing van uw omgevingsplannen voortvloeiend uit deze uitspraak prima te combineren is met het aanpassen van uw omgevingsplannen aan het Deltaplan biodiversiteitsherstel. Wij willen graag een overzicht van lopende procedures waarin de PAS een rol speelt bij de vergunningverlening. Uit de uitspraak van de Raad van State kan niet anders worden geconcludeerd dan dat er ook op Voorne geen enkele

uitbreiding van de veestapel meer mogelijk is en al helemaal niet in de buurt van natuurgebieden.

3. Uit het feit dat wij constateren dat reeds in de betrekkelijk korte periode van planontwikkeling tussen het vaststellen van uw omgevingsvisie en de voorliggende omgevingsplannen zich reeds dusdanig ingrijpende veranderingen hebben voorgedaan dat wij aanpassing van de omgevingsplannen noodzakelijk vinden, volgt in onze ogen dat een verlengde planperiode van 20 jaar veel te lang is. Wij bepleiten daarom sterk de planperiode te bekorten tot maximaal tien jaar. Een dergelijke periode waarborgt de continuïteit meer dan genoeg zonder risico te lopen met volstrekt achterhaalde plannen te moeten gaan werken.

4. In uw omgevingsplannen speelt het faciliteren en bevorderen van mogelijkheden voor (uitbreiding van) toerisme en recreatie een grote rol. Wij zijn van mening dat u daar veel terughoudender in zou moeten zijn. Het spreekt vanzelf dat onze overweging voortkomt vanuit onze zorgen m.b.t. de gevolgen voor de toch al kwetsbare natuur in Westvoorne en Brielle. Wij zijn zeker niet tegen recreatie en toerisme, al was het maar omdat wijzelf uiteraard ook tot de doelgroep behoren. Het lijkt ons dat u bij het stimuleren van toerisme en recreatie onvoldoende rekening houdt met de draagkracht van de natuurgebieden waar al die toeristen moeten gaan recreëren. Wij stellen vast dat de belangrijkste toeristisch-recreatieve trekpleister in Westvoorne vooral natuur betreft (zee, strand en duinen) en voor Brielle de historische stadskern en recreatiemogelijkheden op en rond het Brielse Meer. Naar onze mening, gebaseerd op jarenlang onderzoek in de binnen uw gemeentegrenzen liggende natuurgebieden, heeft de recreatiedruk al vele jaren grote negatieve effecten op de natuurwaarde van deze gebieden, waardoor zelfs verschillende Natura 2000-doelstellingen niet langer gehaald worden. Wij maken om die reden dan ook ernstig bezwaar tegen elke uitbreiding van fietspaden, mountainbikeroutes en ruiterspaden in of door Natura 2000-gebieden. Wij hebben geen bezwaar tegen uitbreiding van dit soort zaken in het agrarisch gebied en langs het Brielse Meer, mits daarbij rekening wordt gehouden met de daar aanwezige natuurwaarden.
Wij zijn in algemene zin van mening dat (verdere) uitbreiding van toerisme en recreatie uitsluitend kan plaats vinden buiten en op ruime afstand van onze natuurgebieden en nadat er serieuze uitbreiding en/of versterking heeft plaats gevonden van natuur binnen onze gemeentegrenzen. Op welke wijze die uitbreiding en versterking van natuurgebieden gerealiseerd kunnen worden, bespreken wij verderop in onze zienswijze. Wij stellen voor dat aan ondernemers in de toeristische en recreatieve sector alleen toestemming kan worden gegeven tot vestiging en/of uitbreiding als zij aantoonbaar bijdragen aan het creëren van nieuwe natuur en/of het versterken van bestaande natuur. Met name in Westvoorne is natuur de kip die de gouden eieren moet leggen. Die moet je derhalve heel goed verzorgen. Als wij de relatie tussen natuur en de toeristisch-recreatieve sector in ecologische benamingen zouden moeten omschrijven, dan is de gewenste situatie een symbiotische relatie waarin beide voordeel hebben aan de relatie. Helaas constateren wij dat de bestaande relatie omschreven moet worden als een parasitaire relatie. De voordelen voor de toeristische sector zijn volledig gebaseerd op de hoge natuurwaarde van onze gebieden en zijn in grote mate nadelig voor diezelfde natuur. U kunt een meer gelijkwaardiger relatie bevorderen door in deze omgevingsplannen voorwaarden op te nemen aan vestiging of uitbreiding van bedrijven in deze sector. Op welke wijze dat kan, bespreken wij verderop.

5. In de omgevingsplannen van Westvoorne en Brielle wordt met grote regelmaat gesproken over duurzaamheid als belangrijk uitgangspunt voor deze plannen. Dat juichen wij van harte toe, maar de uitwerking van waar en op welke wijze deze verduurzaming in onze buitengebieden gerealiseerd moet worden, vinden wij te vaag en te vrijblijvend. Wij bepleiten daarom om dit uitgangspunt beter en vooral concreter uitgewerkt op te nemen in de definitieve omgevingsplannen. De grootste slag die kan worden geslagen op het gebied van verduurzaming binnen de buitengebieden van beide gemeentes betreft de zgn. landbouwtransitie. Voorne-Putten is nu nog een bolwerk van grootschalige, industriële landbouw, die ook binnen Westvoorne en Brielle heeft geleid tot een enorme verschraving van de ooit aanwezige natuurwaarden. Wij beschouwen het overgrote deel van de landbouwgronden binnen onze gemeentegrenzen als ecologische woestijnen, waarin niets meer kan en mag leven dan het te verbouwen product. Vanuit historisch perspectief is dat wellicht goed verklaarbaar, maar inmiddels komt er steeds meer oog voor de desastreuze gevolgen van dit beleid. Vrijwel alle deskundigen zijn het er over eens dat een ingrijpende transitie noodzakelijk is, waarbij duurzaamheid, herstel van biodiversiteit en vooral veel meer aandacht voor de bodem de belangrijkste uitgangspunten zijn. Onder leiding van minister Carola Schouten van het Ministerie van LNV worden nu de eerste moedige stappen gezet. De contouren van de transitie van de landbouw worden op dit moment steeds duidelijker. We weten in grote lijnen welke kant het beleid op gaat, maar waar het op dit moment nog aan ontbreekt is de daadwerkelijk uitwerking in concrete plannen. Ook in de voorliggende omgevingsvisies wordt de grootschalige, industriële landbouw niets in de weg gelegd en wordt de omslag naar een duurzame landbouw op geen enkele wijze bevorderd en gefaciliteerd. Wij stellen voor om door middel van beperkende voorwaarden uitbreiding van industriële landbouw tegen te gaan en door stimulerende voorwaarden en maatregelen boeren en tuinders die de omslag willen maken te ondersteunen.

6. Om zowel de biodiversiteit te bevorderen, als ook iets te doen tegen klimaatverandering bepleiten wij de aanleg van een of meer zgn. klimaatbossen. Het aanleggen van nieuw bos is waarschijnlijk de meest effectieve manier om als gemeente een serieuze bijdrage te leveren aan het terugdringen van het klimaatprobleem. Het aanleggen van klimaatbossen moet om voor de hand liggende redenen plaats vinden buiten de bestaande natuurgebieden (en dus in agrarisch gebied) en met gebruikmaking van uitsluitend oorspronkelijk inheemse soorten bomen en struiken. Voor verdere informatie over te gebruiken soorten verwijzen wij graag naar het boek *Bomen en struiken van hier* van Henny Ketelaar:
https://www.bol.com/nl/p/bomen-en-struiken-van-hier/9200000034465550?referrer=socialshare_pdp_iphoneapp
Uiteraard bieden wij ook graag onze eigen expertise aan voor een goede invulling van zo'n klimaatbos.
Er zijn verschillende locaties denkbaar binnen onze gemeentegrenzen. Wij stellen voor om een klimaatbos aan te leggen rondom de glastuinbouwgebieden. Daardoor wordt tegelijkertijd een fraaie landschappelijke inpassing bereikt van het landschappelijk ontsierende kassengebied en dat is weer goed voor de toeristische aantrekkelijkheid van onze gemeentes zonder de druk op de bestaande natuurgebieden nog verder te verhogen. Naast deze locatie zien wij nog drie andere goede mogelijkheden:
Een klimaatbos kan ook uitstekend aangelegd worden als uitbreiding van de reeds aanwezige bosgebieden langs de Brielse Maas en het Annabos. Een goede derde mogelijkheid is het herstel van kleinere landschapselementen en erfbeplanting die door de ruilverkaveling vrijwel allemaal zijn geruimd. Dat kan in traditionele zin gebeuren, maar ook in de vorm van zgn. Tiny Forests.
Wij juichen toe dat beide gemeentes experimenteren met andere vormen van bermbeheer dan tot voor kort gebruikelijk waren en vaak nog steeds zijn. Wij stellen voor om het bermbeheer structureel en voor alle bij de gemeentes in beheer zijnde wegen op ecologische

wijze te gaan uitvoeren en dat beleid ook in de omgevingsplannen op te nemen. Er bestaan veel misverstanden over een goede manier van bermbeheer. Het inzaaien van bermen met zgn. carnavalsmengsels is in onze ogen alleen cosmetisch aantrekkelijk, maar volstrekt zinloos als het gaat om het verbeteren van de biodiversiteit. Wij bevelen van harte aan het beheer uit te voeren zoals beschreven in het boek *Planten van hier* van Henny Ketelaar:

<https://knnvuitgeverij.nl/artikel/planten-van-hier.html>

Een betere handleiding is niet beschikbaar. Voor verdere informatie kunt u ook de volgende website bezoeken:

<https://www.nlbloeit.nl>

7. In de omgevingsplannen zijn enkele goede plannen opgenomen voor kreekherstel en voor de aanleg van enkele ecologische verbindingzones. Dat juichen wij toe. Wij zijn echter van mening dat er meer en zeer goede mogelijkheden zijn voor het creëren van Nieuwe Natuur. Binnen de gemeente Westvoorne zijn de afgelopen jaren enkele prachtige, kleinschalige projecten uitgevoerd en met groot succes. Vooral de gebieden tussen de middelweg en de noorddijk en ten westen van de noorddijk bewijzen dat juist aan de binnenduinrand en in de zanderijen goede mogelijkheden liggen voor het ontwikkelen van nieuwe topnatuur. Deze gebiedjes hebben zich in korte tijd op spectaculaire wijze ontwikkeld naar hoogwaardige natuur. Helaas zijn zowel de binnenduinrand, de hevingen en de zanderijen ook buitengewoon populair als woonlocatie voor de meer gefortuneerde inwoners van Westvoorne die veel te vaak toestemming krijgen voor nieuw te bouwen huizen op deze locaties. Hierdoor gaan veel potentieel nieuwenatuurlocaties verloren. Wij stellen voor om op ecologische gronden te bepalen welke gebiedjes het meest geschikt zijn voor de aanleg van nieuwe natuur en deze bij voorrang te vrijwaren van nieuwe woningbouw. De gemeente Brielle is een gemeente met relatief heel weinig natuur, maar ook met veel minder mogelijkheden. De enige mogelijkheden zijn de hierboven (en hieronder) reeds beschreven algemene maatregelen en voorstellen. Daarnaast zien wij eigenlijk alleen kansen voor versterking van de natuurwaarden rondom het Brielse Meer en dan vooral door een ander beheer van de ligweides. Grote delen van die weides kunnen met een aangepast maaibeheer behoorlijk en in positieve zin van karakter veranderen naar bloemrijke graslanden met behoorlijke goede natuurwaarden. Ook zijn er mogelijkheden voor aanleg van meer moerasachtige delen in of rondom het Brielse Meer. Verder bepleiten wij om rondom de Hollemare nieuwe, natte natuur te creëren. Dat kan door uitbreiding van moerasdelen en door ander beheer van de omliggende graslandpercelen. Ook rondom de Put van Heenvliet kan, na afronding van de werkzaamheden, ingezet worden op een natuurvriendelijke inrichting en beheer.
8. Wij stellen voor om in overleg te gaan met het Zuid-Hollands Landschap over een gedeeltelijke herinrichting van het Groene Strand in Oostvoorne. Met enkele goed uitvoerbare ingrepen kan de variatie in dit gebied enorm worden verhoogd. Wij denken aan het creëren van een vogelboulevard langs de de onderkant van de boulevard. Hierdoor wordt bereikt dat veel natuurgerichte recreanten dicht bij de dorpskern zullen/kunnen recreëren, wat bezoek aan de dorpskern zal stimuleren. Deze herinrichting kan eenvoudig worden uitgevoerd door de zoetwaterafvoer uit het vliegveld om te leggen naar een nieuw aan te leggen watergang aan de onderkant van de boulevard met een betrekkelijk brede waterstrook met een steile oever aan de kant van de boulevard (om betreding te voorkomen) en geleidelijk aflopende oevers aan de overzijde aan de kant van het Groene Strand. Deze watergang moet zodanig worden vormgegeven dat die een grote aantrekkingskracht zal hebben op moeras- en watervogels. Vervolgens kan de watergang kronkelend zijn weg vervolgen door het rietmoeras naar de plek waar nu de uitstroom zit. Langs deze watergang moeten dan nog enkele poelen aangelegd worden ten behoeve van amfibieën, insecten en vogels. Tot slot bepleiten wij om de broedeilandjes (of minstens een

broedeilandje) in de lagune op het Groene Strand flink te verhogen door op de eilandjes een schelpenbank aan te leggen. Dit zal de mogelijkheden voor de daar broedende meeuwen en sterns aanzienlijk verbeteren.

9. Voor de Slikken van Voorne willen wij ook enkele belangrijke wijzigingen voorstellen. Ondanks dat grote delen van de slikken niet toegankelijk zijn voor het publiek is de verstoring in het gebied buitengewoon groot. Deze verstoring wordt vooral veroorzaakt door kitesurfers, hondenuitlaters, mountainbikers, wandelaars en paardrijders. Door deze verstoring krijgen kustbroeders geen enkele kans en kunnen de bezoekende trekvogels zich onvoldoende opvetten voor hun verdere trektocht. Wij stellen daarom voor om het gehele strand langs de Brielse Gatdam af te sluiten voor alle vormen van recreatie. Het gebied moet verboden toegang worden voor alle vormen van recreatie. Ter compensatie stellen wij voor om op de Brielse Gatdam een doorgaande route met uitzicht op de Slikken van Voorne te creëren voor wandelaars en hondenuitlaters. Voorwaarde is dat het met name voor honden onmogelijk gemaakt wordt om op het strand te komen door over de hele lengte een hek met schapengaas te plaatsen. Voor fietsers, mountainbikers en ruiters zijn al paden op de Brielse Gatdam aanwezig. Op het strand onderaan de Brielse Gatdam willen wij dan graag een schelpenbank aanleggen die ook bij springvloed en zelfs in combinatie met storm boven water zal blijven liggen. Ervaringen elders in het land laten zien dat zo'n schelpenbank, mits onbereikbaar gemaakt voor vossen, een grote aantrekkingskracht heeft op meeuwen en sterns. Op de stillere andere delen van het strand komt dan ruimte en rust voor wadvogels om te foerageren, te rusten en eventueel te broeden. Dat een dergelijk gebied ook grote aantrekkingskracht heeft op natuurrecreanten wordt bewezen op Texel.
10. Het badstrand van Rockanje heeft een grote aantrekkingskracht voor badgasten. Wij beschouwen dat als een belangrijke toeristische trekpleister. Toch willen wij vragen om op een klein deel van het strand ter hoogte van de Groene Punt een rustgebied te creëren voor strandbroeders als de strandplevier en de dwergstern. Dit gebied zou in het broedseizoen tijdelijk afgesloten moeten worden. Badgasten en wandelaars hoeven hiervan nauwelijks hinder te ondervinden omdat zij het afgesloten gebied langs de vloedlijn meestal gewoon kunnen passeren. Beide vogelsoorten kunnen in Nederland vrijwel nergens meer terecht door de enorme drukte op onze stranden.
11. Op allerlei manieren wordt aangegeven dat beide gemeentes terughoudend willen zijn met het toestaan van woningbouw in de buitengebieden. Daar zijn wij het voor een groot deel mee eens. Helaas laat de praktijk zien dat er toch, vooral op plaatsen waar kassen weggesaneerd worden, heel veel woningbouw wordt toegestaan op een manier die in onze ogen ongewenst is. Wij bepleiten daarom om dat beleid niet voort te zetten. Wij vinden concentratie van dit soort bebouwing verre te verkiezen boven de lange slierten met landhuizen, villa's en bungalows. Deze concentratiegebieden kunnen wat ons betreft en onder strenge voorwaarden gerealiseerd worden aan de randen van de dorpen en reeds bestaande buitenwijken. Daarbij bepleiten wij om dat niet te doen zoals nu bij uitbreiding van de woongebieden gebeurt. De buitenwijken van Westvoorne en Brielle hebben hun dorpse of kleinstedelijke karakter volledig verloren en onderscheiden zich op geen enkele wijze van de buitenwijken van Hellevoetsluis, Spijkenisse enz. Wij betreuren dat en zijn van mening dat juist ook in deze uitbreidingsgebieden voor woningbouw ruimte open gehouden zou moeten worden om het buitengebied ook te laten doordringen in de woonkernen. Wij realiseren ons dat dat alleen kan door omgekeerd dan ook ruimte op te offeren voor woningbouw in het landelijk gebied. Groene dooradering van de woongebieden kan alleen als er tegelijkertijd een stedelijke dooradering van het landelijk gebied wordt toegestaan. Wij realiseren ons dat dit een riskant voorstel is dat breekt met veel vigerend beleid. Toch denken wij dat de winst door vergroening in de woongebieden groter kan zijn dan het verlies

aan landschappelijke - en natuurwaarden in het buitengebied. Dit vraagt uiteraard om zeer zorgvuldige afweging. Wij denken dat het moet kunnen in die delen van de buitengebieden die vrijwel geen natuurwaarden en/of landschappelijke waarde hebben. Helaas zijn er in onze buitengebieden behoorlijk veel van dit soort gebieden aan te wijzen. Alleen daar zou dit wat ons betreft moeten kunnen.

12. In onze buitengebieden is nog altijd veel lichthinder door glastuinbouw en wegverlichting. Wij zijn van mening dat de technische mogelijkheden de laatste jaren dusdanig verbeterd zijn dat deze lichthinder aanzienlijk verminderd kan worden. Wij stellen daarom voor om eisen hieromtrent op te nemen in de regelgeving en/of de voorwaarden. Wij vragen hierom vanwege het feit dat uit allerlei onderzoek blijkt dat met name vogels en vleermuizen veel last hebben van deze wijze van verlichting. In de glastuinbouw kan gewerkt worden met bovenafscherming van de kassen. Het blijft toch storend om, vooral 's winters, vast te stellen dat er boven ons landschap ogenschijnlijk drie of vier zonsopgangen plaats lijken te vinden.

13. Wij zijn voorstander van de zgn. energietransitie. Dat betekent ook dat wij voorstander zijn van o.a. wind- en zonne-energie en andere alternatieve vormen van energie opwekking en daar zullen we dus ook binnen onze gemeentegrenzen ruimte voor moeten creëren. Wij constateren dat bij de locatiekeuze voor dergelijke voorzieningen de hete aardappel telkens wordt door geschoven, net zolang tot deze in of dicht tegen onze natuurgebieden komt te liggen. Dat vinden wij geen goede keuze. Bij de toetsingscriteria waarop locaties worden beoordeeld willen wij graag dat voor plaatsing van zonnepanelen eerst zoveel mogelijk gebouwen en woningen worden benut en dat voor aanleg van zonneweides niet gekozen wordt voor of tegen de rand van natuurgebieden. Wij zijn zeker ook geen voorstander van drijvende zonnepanelen op het Oostvoornse Meer.

Het meest heikele punt is natuurlijk windenergie. Wij zijn van mening dat we al zoveel last hebben van alle windmolens op de Maasvlakte en de Europoort dat het gerechtvaardigd is als onze gemeentes ontzien worden bij het verplicht plaatsen van windmolens op ons grondgebied.

Graag willen wij hier ook nog eens expliciet vermelden dat het plan Delta 21 waarin o.a. een energie-eiland is voorzien op basis van getijdewerking voor ons volstrekt onacceptabel is. Dit plan betekent de doodsteek voor de kwaliteit van Voornes Duin door verlies aan salt spray en verlies aan dynamiek.

14. Oostvoornse Meer

Al vele decennia wordt geprobeerd om het Oostvoornse Meer recreatief te ontwikkelen. Wij constateren dat eigenlijk geen van deze plannen erg succesvol is geweest. Blauwalg, modderstranden en beperkte zwemmogelijkheden door de diepte van het meer gooien voortdurend roet in het eten. Windsurfen wordt als sport nog nauwelijks beoefend. Uit het wegblijven van de recreant zou zo onderhand de conclusie getrokken moeten worden dat dit gebied ongeschikt blijkt voor de gekozen vormen van recreatie. Wij bepleiten daarom het Oostvoornse Meer eens met andere ogen te gaan bekijken. Het Oostvoornse Meer en haar oevers hebben al redelijk hoge natuurwaarden, maar in potentie zouden het meer en de oevers bij een natuurgericht beheer voor de naturrecreant kunnen uitgroeien tot een trekpleister van formaat. De zuidoost oever heeft zich al ontwikkeld tot hoogwaardige natuur. Vooral het Parnassiavlak en het Hoekje van Jans zijn van zeer hoge kwaliteit, zowel floristisch, als ook door de daardoor aangetrokken dieren. Als de andere oevers op vergelijkbare wijze zouden worden beheerd staat voor ons vast dat binnen relatief korte tijd ook daar een vergelijkbare ontwikkeling zou kunnen plaats vinden zonder dat de belangrijkste andere vormen van recreatie daaronder zouden behoeven te lijden. In tegendeel voor mountainbikers, paardrijders, fietsers, wandelaars en hardlopers zou het

gebied alleen maar mooier en interessanter worden. Wij willen onze visie op een andere ontwikkeling van het Oostvoornse Meer graag verder toelichten.

15. De Strypsche Wetering

De Strypsche Wetering vervult een belangrijke rol om de waterhuishouding op Voorne in goede banen te kunnen leiden. Op dit moment wordt het gebied vooral gebruikt om in periodes met veel neerslag water uit de agrarische gebieden af te voeren en in de Strypsche Wetering te bergen, zodat in periodes van droogte de buffer gebruikt kan worden om het waterpeil in de agrarische gebieden te verhogen.

Wij erkennen dat daar een groot belang ligt voor de agrarische sector. Inmiddels heeft de Strypsche Wetering zich ontwikkeld tot een belangrijk vogelgebied, waar inmiddels zeldzame soorten als het porseleinhoen en de roerdomp tot broeden zijn gekomen. Wij bepleiten om bij het beheer van de watervoorraden iets meer rekening te houden met de secundaire functie van dit gebied: natuur! Nu wordt in onze ogen vrijwel uitsluitend gekeken naar het agrarisch belang en wordt eigenlijk nooit rekening gehouden met het natuurbelang. Wij stellen vast dat door verhoging van het waterpeil middenin het broedseizoen veel nesten verloren gaan, waar dat eenvoudig voorkomen had kunnen worden als het waterpeil voor aanvang van het broedseizoen zou hebben plaats gevonden of als de beheerder even zou hebben gewacht tot de jongen in staat zouden zijn om het gebied lopend of vliegend te verlaten. Voor de waterhuishouding hoeft dit niet te leiden tot grote veranderingen, beter nadenken zou al veel schelen.

Omdat de Strypsche Wetering door de vele vogels een grote aantrekkingskracht heeft op vogelaars bepleiten wij om langs de Westvoorneweg enkele parkeerplaatsen aan te leggen waar de vogelaars op een veilige manier hun hobby kunnen beoefenen. Nu doen zich met enige regelmaat onveilige situaties voor doordat met alleen terecht kan op de aanwezige opritten langs de Westvoorneweg.

Wat betreft het zgn. laarzenpad bepleiten wij om dit pad in de broedperiode af te sluiten. Weliswaar wordt het pad nauwelijks gebruikt omdat iedere vogelaar begrijpt dat dit pad tot grote verstoring leidt, maar niet elke recreant is vogelaar. Bij de verdere uitbreiding van kreken bepleiten wij om vooral geen laarzenpad aan te leggen. Vogelaars zijn veel meer gebaat bij overzichtspunten vanaf de zijkanten.

Nu wij door klimaatverandering steeds vaker geconfronteerd worden met extreme droogte en wij constateren dat door die droogte grote schade in onze natuurgebieden optreedt bepleiten wij om bij het reguleren van de waterpeilen in Westvoorne en Brielle veel meer rekening te houden met het belang van de natuur, zeker in onze Natura 2000-gebieden. Op veel plaatsen in Nederland gebeurt dit gelukkig al. Wij stellen voor dat de gemeentes bij het Waterschap Hollandse Delta vragen meer rekening te houden met het natuurbelang bij het beheer van de waterpeilen.

16. Voornes Duin heeft de status van stiltegebied. Dat beschouwen wij als een groot goed. Wat voor ons echter onbegrijpelijk is, is dat telkens weer toestemming gegeven wordt voor activiteiten aan de randen van het stiltegebied die voor enorme verstoring zorgen door geluidsoverlast in het stiltegebied. Voorbeelden zijn motorraces midden in de broedtijd pal tegen het stiltegebied, vuurwerkshows, carbid schieten, strandfeesten enz. Wij zijn van mening dat de gemeente Westvoorne hier veel terughoudender zou moeten zijn in het afgeven van vergunningen voor dit soort activiteiten en zou moeten overwegen of deze activiteiten verder van het stiltegebied gesitueerd kunnen worden en in geen geval tijdens de kwetsbare broedtijd zouden moeten worden toegestaan.

17. Tot slot willen wij nog wijzen op enkele vrij eenvoudig te realiseren mogelijkheden met grote voordelen voor de natuur in de buitengebieden van Westvoorne en Brielle:

- a. Leg enkele oeverwaluwanden aan op daarvoor geschikte plaatsen langs de Strypse Wetering, de Hollemare, de Put van Heenvliet, de nieuw aan te leggen krekken en het Brielse Meer;
- b. Plaats op daarvoor geschikte plaatsen een zgn. huiszwaluwtil:
<https://www.checklistgroenbouwen.nl/maatregelen/maatr-details/?alias=huiszwaluwtil>

https://assets.vogelbescherming.nl/docs/fcdd9920-07ed-47fd-acdd-e423c8d9e806.pdf?_ga=2.19445752.1339588589.1564944015-1479646397.1564944015

Wij bevelen aan om tillen te plaatsen op de grens van het landelijk gebied en het stedelijk gebied (uiteraard is plaatsing binnen de dorpskernen ook zeer aan te bevelen);

- c. Plaats verspreid door het landschap en vooral in of nabij gebieden met hoge natuurwaarde enkele grotere kunstnesten op palen. U moet daarbij denken aan kunstnesten voor bijvoorbeeld ooievaar en visarend. Goede locaties zijn langs de Strypse Wetering, de Hollemare, de Put van Heenvliet, de nieuw aan te leggen krekken en het Brielse Meer;
- d. Neem in de bouwvoorschriften voor woningen en bedrijfsgebouwen de verplichting op om nestgelegenheid te creëren voor gierzwaluwen, huiszwaluwen, vleermuizen en zgn. insectenhôtels. Dit is zo eenvoudig te realiseren en ook nog eens tegen betrekkelijk lage kosten. Ook dit onderdeel kan verplicht/gestimuleerd worden in zowel de buitengebieden, als binnen de bebouwde kommen. Wij stellen voor om dit in ieder geval in uw eigen gebouwen te doen. Dit kan net zo goed uitgevoerd worden in bestaande bouw, als in nieuwbouwprojecten;
- e. Het plaatsen van nestkasten in hoogspanningsmasten voor slechtvalk;
- f. Het aanleggen van poelen voor amfibieën en libellen in zgn. overhoekjes;
- g. Sluit je als gemeente aan bij de actie Steenbreek:
<https://www.operatiesteenbreek.nl>
- h. Leg meer vlinderidylles aan:
<https://www.vlinderstichting.nl/idylle/>
en houdt bij alle ingrepen in het landelijk gebied rekening met de gevolgen voor insecten. Wij willen graag meedenken over bijv. de inrichting van insectenreservaatjes.

Wij realiseren ons dat wij een groot aantal, soms ingrijpende voorstellen doen om de buitengebieden van Westvoorne en Brielle een stuk aantrekkelijker te maken voor zowel de inwoners, als voor recreanten en toeristen. Wij denken dat onze plannen voor een groot deel noodzakelijk, realistisch en uitvoerbaar zijn. Als u de moed blijkt te hebben voor een koerswijziging in de door ons voorgestelde richting, in combinatie met onze ideeën om ook de dorpskernen en het stedelijk gebied van Brielle veel aantrekkelijker te maken voor natuurtoeristen, dan zou Voorne zich kunnen ontwikkelen tot het Texel van Zuid-Holland.

Als laatste willen wij onze expertise aanbieden bij de verdere invulling en aanpassing van uw omgevingsplannen. Wij worden graag uitgenodigd voor verder overleg.

Onze zienswijze op de ontwerp omgevingsvisie voor de buitengebieden van Westvoorne en Brielle en op het concept planMER worden ook volledig onderschreven door IVN Voorne-Putten-Rozenburg. Door afwezigheid van tekenbevoegde bestuursleden in verband met vakantie kunnen zij op het moment van versturen nog niet mede-ondertekenen. Zij zullen in een later stadium middels een formele brief hun handtekeningen toesturen.

Th. M. Briggeman
Voorzitter KNNV afd. Voorne

P. Vermaas
secretaris KNNV afd. Voorne